

**QORTI TAL-MAGISTRATI
(GHAWDEX)
(GURISDIZZJONI SUPERJURI)
(SEZZJONI GENERALI)**

**MAGISTRAT DR.
PAUL COPPINI**

Seduta tat-18 ta' Frar, 2014

Citazzjoni Numru. 134/1999/1

**Eugenia mart Ċarmelo Buttigieg;
U l-istess Ċarmelo Buttigieg, tant f'ismu proprju għal
kull interess li jista' jkollu kif ukoll bħala mandatarju
ta' l-imsiefra Filomena sive Phillis mart Sammy
Buttigieg**

vs

**Joseph Xuereb;
Maria mart Joseph Borg;
Loreta mart Ganni Azzopardi;
David Xuereb;
Nazzareno Xuereb; u
Dr. Aaron Attard Hili li b'digriet tat-22 ta' Settembru
1999
gie nominat kuratur deputat sabiex jirrapreżenta
lill-imsiefer Stiefnu Xuereb.**

Illum it-Tlieta, 18 ta' Frar 2014
(sentenza in parte)

Il-Qorti,

Rat iċ-Ċitazzjoni li permezz tagħha l-atturi, wara li ppremettew:

Illi Lorenza Xuereb, ġia iben Rosario u Rose nee' Galea, miet f'Victoria, Għawdex, fis-sitta (6) ta' Lulju elf disa mija sebgħa u tmenin (1987)' mentri Carmela Xuereb, ġia armla ta' l-imsemmi Lorenzo Xuereb bint Loreto Azzopardi u Filomena nee' Cascun, mietet f'Għajnsielem, Għawdex, fid-dsatax (19) ta' Frar elf disa mija disgħa u disgħin (1999);

Illi lil dawn issopravivewhom it-tmien uliedhom, ċjoe' l-kontendenti kollha;

Illi l-konjuġi Xuereb irregolaw is-suċċessjoni tagħhom tagħhom bis-saħħa ta' żewġ testmenti unika karta l-ewwel wieħed riċevut min-Nutar Dottor Ġiuseppi Cauchi fil-ħmistax (15) ta' Novembru elf disa mija wieħed u sebgħin (1971), u l-ieħor min-Nutar Michel Refalo fit-tnejn (2) ta' Ġunju elf dia mija sebgħa u tmenin (1987); mentri in segwitu għall-mewt ta' żewġha Carmela Xuereb irredeġiet testment ieħor fl-atti tal-istess Nutar Michael Refalo fl-erbatax (14) ta' Mejju elf disa mija wieħed u disgħin (1991);

Illi skond dawn it-testmenti Lorenzo Xuereb ħalla b'titolu ta' prelegat lil bintu Filomena sehemu mid-dar 'Xuereb House', Garden Street, Għajnsielem bl-oġġetti mobbli a limine intus; mentri sehemha mill-istess dar, Carmela Xuereb ħallietu ukoll b'titolu ta' prelegat lil Eugenia Buttigieg;

Illi inoltre Lorenza Xuereb ħalla b'titolu ta' prelegat lit-tlett uliedu David, Eugenia u Stephen fi kwoti ugwali bejniethom id-dar qadima nmru wieħed u erbgħin (41) Garden Street, Għajnsielem, u l-biċċa art f'Garden Street, Għajnsielem tal-kejl ta' ċirka tlett mija u ħamsa u tmenin

metri kwadri (385m.k.) mentri sehemha mill-istess immobbli, Carmela Xuereb ħallietu ukoll b'titolu ta' prelegat lit-tlett uliedha Filomena, David u Stephen;

Illi effettivament il-prelegatarji kollha ġia jinsabu fil-pussess tal-immobbli prelegat lilhom, iżda sal-lum qatt ma sar kuntratt formali ta' immissjoni fil-pussess;

Illi mbagħad, it-testaturi innominaw eredi universali tagħhom fi kwoti ugwali bejniethom lit-tmien uliedhom, il-kontendenti;

Illi b'kuntratt fl-atti tan-Nutar John Busuttil tal-wieħed u tletin (31) ta' Awwissu elf dia mija ħamsa u sittin (1965), il-ġenituri konjuġi Xuereb kien assenjaw b'titolu ta' donazzjoni *propter nuptias* (dota) li binthom Loreta Azzopardi sit fabbrikabbli magħruf b'ħala 'Ta' Għajnsiela', fi Triq Giardina, Għajnsiela, Għawdex, tal-kejl ta' ċirka siegħ u sebgħa kejl, tmiss tramuntana mat-triq1, punent ma beni ta' l-istess Lorenzo Xuereb u nofsinhar ma beni ta' Michaelangelo Zerafa, fuq liema art illum hemm mibnija id-dar 'Lorjon', Triq il-Ġnien, Għajnsiela; eżentata mill-kollazzjoni ta' l-immobbli donat lilha, u kif jidher mill-atti tal-kawża 'Joseph Xuereb et vs Eugenia Buttigieg et', Ċitaz. Nru. 87/99, pendenti quddiem din l-istess Onorabbli Qorti hija aċċettat il-wirt tal-ġenituri tagħha, b'mod illi issa iddekatdiet mill-fakolta' illi tirrinunzja għal dan il-wirt u iżżomm biss dan l-immobbli; bil-konsegwenza illi dan l-immobbli għandu jiġi kollazzjonat fid-diviżjoni tal-assi tal-ġenituri tal-kontendenti.

Talbu lill-konvenuti jgħidu għaliex m'għandhiex din il-Qorti:

1. Tillikwida l-beni ġia formanti l-komunjoni tal-akkwisti tal-mejtin Lorenzo u Carmela Xuereb billi tiddikjara illi jikkonsistu f'dawk il-beni u assi illi jirriżultaw waqt it-trattazzjoni tal-kawża, inkluż il-kollazzjoni ili għandha ssir minn Loreta Azzopardi ta' l-immobbli donat lilha bis-saħħa tal-kuntratt John Busuttil fuq ċitat;

2. Tiddividi din il-komunjoni tal-akkwisti f'żewġ porzjonijiet ugwali ili jiġu assenjati waħda kull wieħed lill-

assi partikolari ta' Lorenzo Xuereb u lill-assi partikolari ta' Carmela Xuereb;

3. Tillikwida l-beni partikolari ta' Lorenzo Xuereb billi tiddikjara illi jikkonsistu fin-nofs tal-komunjoni tal-akkwisti assenjata lil kif fuq ingħad, u dawk l-assi parafernali illi jirriżultaw waqt it-trattazzjoni tal-kawża;

4. Tordna l-immissjoni fil-pussess tal-prelegati ordnat minn Lorenzo Xuereb kif fuq indikat, għal kull bwon fini;

5. Tiddividi l-beni rimanenti fl-assi ereditarji ta' Lorenzo Xuereb fi tmein prozjonijiet ugwali illi jiġu assenjati waħda kull wieħed lil Eugenia Buttigieg, Filomena Buttigieg, Joseph Xuereb, Maria Borg, Loreta Azzopardi, Nazzareno Xuereb, Stephen Xuereb, u David Xuereb;

6. Tillikwida l-beni partikolari ta' Carmela Xuereb billi tiddikjara illi jikkonsistu fin-nof tal-komunjoni tal-akkwisti assenjata lilha kif fuq ingħad, u dawk l-assi parafernali illi jirriżultaw waqt it-trattazzjoni tal-kawża;

7. Tordna l-immissjoni fil-pussess tal-prelegati ordnat minn Lorenzo Xuereb kif fuq indikat, għal kull bwon fini;

8. Tiddividi l-beni rimanenti fl-assi ereditarji ta' Lorenzo Xuereb fi tmien prozjonijiet ugwali illi jiġu assenjati waħda kull wieħed lil Eugenia Buttigieg, Filomena Buttigieg, Joseph Xuereb, Maria Borg, Loreta Azzopardi, Nazzareno Xuereb, Stephen Xuereb, u David Xuereb;

9. Taħtar Nutar pubbliku u tiffissa l-jum ħin u lok għall-pubblikazzjoni tal-opportun att ta' immissjoni fil-pussess u ta' diviżjoni tal-assi ereditarji hekk riżultanti; bl-intervent ta' kuraturi nominandi sabiex jidhru għall-eventwali kontumaċi fuq l-istess att;

10. Fin-nuqqas, f'każ illi jirriżulta illi l-beni m'humieq komodament diviżibbli bejn il-kontendenti, tordna l-liċitazzjoni tal-istess beni sabiex ir-rikavat jiġi ripartit bejn il-kontendenti fil-kwota lilhom spettanti kif fuq ingħad.

Bl-ispejjeż u bl-inġunzjoni għas-subizzjoni illi għaliha min issa intom inġunti.

Rat id-Dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-atturi debitament ikkonfermata bil-ġurament ta' Ċarmelo Buttigieg.

Rat in-Nota ta' l-Eċċezzjonijiet tal-konvenut David Xuereb li eċċepixxa:

1. Illi huwa ma jopponix u qatt ma oppona d-diviżjoni mitluba mill-atturi, salv ili jiġu verifikati l-assi in diviżjoni u salv illi jiġu verifikati l-kwoti spettanti lil kull wieħed mill-kontendenti; u kwindi ma għandu jhallas ebda parti mill-ispejjes ta' din il-kawża;

2. Salvi eċċezzjonijiet oħra fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-Dikjarazzjoni tal-fatti tal-istess konvenut ikkonfermata bil-ġurament tiegħu .

Rat in-Nota ta' l-Eċċezzjonijiet tal-konvenuti Joseph Xuereb u Maria Borg li eċċepew:

1. Illi preliminarjament teżisti konfużjoni fit-talbiet stante illi hemm diversi talbiet illi huma ripetuti, b'mod illi ma hux ċar jekk id-diviżjoni li qed tintalab tikkonċernax biss il-wirt ta' Lorenzo Xuereb biss, jew il-wirt ta' Carmela Xuereb ukoll. Illi minhabba l-mod kif jidru t-talbiet il-konvenuti eċċepjenti ser ikollhom jillimitaw ruħhom biss għad-diviżjoni tal-wirt ta' Lorenzo Xuereb, u fir-rigward tal-wirt ta' Carmela Xuereb qed minn issa jirriservaw illi jirregolaw rwiehom permezz ta' nota ta' eċċezzjonijiet ulterjuri l-quddiem skond il-każ; kemm il-darba jirriżulta illi qed tintalab ukoll id-diviżjoni ta' l-eredita ta' Carmela Xuereb;

2. Illi mingħajr preġudizzju għal premess qabel ma din il-kawża timxi ulterjorment, irid jiġi pruvat illi d-denunzji tas-suċċessjoni ta'dawk li tagħhom qed tintalab id-diviżjoni ġew debitament preżentati, u l-immobbli li tiegħu qed tintalab id-diviżjoni huwa debitament notat f'dawk id-denunzji;

3. Illi l-eċċipjenti ma jopponux għad-diviżjonijiet mitluba salv illi tiġi pruvata l-konsistenza ta' l-assi ereditarji u salv l-eċċezzjonijiet mogħtija wara din;

4. Illi qabel ma din il-kawża timxi ulterjorment trid tiġi deċiża kawża oħra fl-ismijiet Joseph Xuereb et vs Eugenia Buttigieg et noe (Ċitz. Numru 87/99) liema kawża l-eċċepjenti preżenti qed jagħmlu sabiex nofs indiviż ta' dar fi Triq il-Ġiardina Għajnsielem, preċiżament magħrufa bħala Xuereb House, tingieb fil-massa ereditarja, u qabel ma jiġi deċiż jekk il-propjeta' għandhiex tingaba fil-massa ereditarja, jew oltre din il-kawża ma tistax tiġi deċiża;

5. Illi l-atturi u l-konvenuti l-oħra jridu qabel xejn jikkollezzjonaw l-oġġetti mobbli, inklużi dhebijiet u ħaġar prezzjuż, vetturi, għamara, kif ukoll flus illi huma rċevew b'donazzjonijiet minn għand il-ġenituri tagħhom;

6. Illi l-kawża fuq imsemmija mhux veru timplika illi l-eċċepjenti bil-fors aċċettaw il-wirt ta' Carmela Xuereb stante li dik tikkonċerna biss il-massa eredeitarja ta' Lorenzo Xuereb;

7. Illi l-legat m'holli minn Lorenzo Xuereb lil Filomena Buttigieg ma jistax jiġi onorat, stante illi l-istess Filomena Buttigieg ma onoratx il-kondizzjonijiet u pattijiet imposti fuqha sabiex tieġu dan il-legat.

Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-Dikjarazzjoni tal-fatti tal-istess konvenuti kkonfermata bil-ġurament ta' Joseph Xuereb.

Rat in-Nota ta' l-Eċċezzjonijiet tal-konvenut Nazzareno Xuereb li eċċepixxa:

1. Illi huwa ma jopponix u qatt ma oppona d-diviżjoni mitluba mill-atturi, salv il-jiġu verifikati l-assi in diviżjoni u salv illi jiġu verifikati l-kwoti spettanti lil kull wieħed mill-kontendenti; u kwindi ma għandu jhallas ebda parti mill-ispejjes ta' din il-kawża;

2. Salvi eċċezzjonijiet oħra fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-Dikjarazzjoni tal-fatti tal-istess konvenut ikkonfermata bil-ġurament tiegħu.

Rat in-Nota ta' l-Eċċezzjonijiet tal-konvenut nomine l-avukat dottor Aaron Attard Hili nominat sabiex jirrapresenta lill-imsiefer Stefnu Xuereb, li eċċepixxa:

1. Illi l-esponenti ma hux adott mill-fatti kif esposti fl-atti taċ-ċitazzjoni odjerna;

2. Illi l-esponenti kkomunika mal-qraba ta' l-imsiefer Stiefnu Xuereb pero' dawn irrifjutaw li jgħaddulu l-indirizz esteru ta' l-istess Stiefnu Xuereb;

3. Illi għaldaqstant l-esponenti jirriserva li jressaq l-eċċezzjonijiet opportuni fi stadju opportun.

Rat id-Dikjarazzjoni tal-fatti tal-istess konvenut ikkonfermata bil-ġurament tiegħu.

Rat in-Nota ta' l-Eċċezzjonijiet tal-konvenuta Loreta mart Ġanni Azzopardi li eċċepiet:

1. Illi dina ċ-ċitazzjoni hija nulla u dana peress illi l-istess m'hijiex kontro firmata mill-Maġistrat kif titlob il-liġi;

2. Illi mingħajr ebda preġudizzju, għal premess, hija ma topponix ruħha għal likwidazzjoni u diviżjoni tal-assi ereditarji ta' Lorenzo u Carmela Xuereb bil-kundizzjonijiet li qabel xejn jiġu vverifikat il-kwoti rispettivi tal-partijiet;

3. Illi pero' hija qat ma tista' taqbel ma dak li hemm sottomess fil-paragrafu numru tmieja (8) tad-dikjarazzjoni akkompanjanti ċ-ċitazzjoni u dana peress illi fl-ewwel lok hija qatt ma kienet tat il-kunsens tagħha biex issir iċ-ċitazzjoni fl-ismijiet "Joseph Xuereb et vs Eugenia Buttigieg et" (Ċitaz numru: 87/99) u fil-fatt meta hija saret taf biċ-ċitazzjoni u bil-kontenut tagħha hija kienet pronta u ċediet l-istess kawża in kwantu jolqot l-interessi tagħha

proprio u fit-tieni lok, anki kieku għal grazzja tal-argument wiehded kellhu jammetti ili dak li hemm indikat fid-dikjarazzjoni tal-atturi huwa korrett, b'daqshekk ma jfissirx illi l-esponenti irrinunzjat għal fakolta' illi żżomm l-immobbli lilha donat u tirrinunzja għal dan il-wirt;

4. Illi fir-realta', sal-llum, l-esponenti ma tafx x'inhum l-konsistenza tal-assi u għaldaqstant qegħda tirriserva li tagħżel, fil-mument opportun, jekk iżżomm l-immobbli lilha donat, u/jew tirrinunzja għal wirt u dana meta tkun f'posizzjoni li tkun tista' tasal għad-deċiżjoni tagħha.

Salvi eċċezzjonijiet oħra fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-Dikjarazzjoni tal-fatti tal-istess konvenuta ikkonfermata bil-ġurament tagħha.

Rat in-Nota ta' l-Eċċezzjonijiet ulterjuri tal-konvenuti Maria mart Joseph Borg u ta' Loreta mart Ganni Azzopardi li eċċepew:

1. Illi l-preskrizzjoni kwinkwennali a tenur tal-artikolu 1823 tal-Kodiċi Ċivili.

Salvi eċċezzjonijiet oħra fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-Dikjarazzjoni tal-fatti tal-istess konvenuti ikkonfermata bil-ġurament ta' Maria Borg.

Rat id-digriet tagħha tas-7 ta' Jannar 2014 fejn ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza *in parte* dwar il-kwistjoni ta' kif irid jiġi stabilit il-valur tal-proprjeta' li għandha tiġi kollazzjonata fil-wirt.

Rat in-Noti tal-Osservazzjonijiet rispettivi tal-atturi u tal-konvenuta Loreta Azzopardi.

Ikkunsidrat:

Illi din is-sentenza parzjali tirrigwarda biss il-kwistjoni ta' kif għandha tiġi komputata l-kollazzjoni. L-atturi u l-konvenuta Loreta Azzopardi mhumx jaqblu dwar il-metodu li għandu jintuża biex issir il-kollazzjoni tal-

proprijeta' mmobbli mogħtija b'donazzjoni lill-istess Loreta Azzopardi fl-okkazzjoni taż-żwieġ tagħha.

L-artikolu 931(1) tal-Kap.16 li jirregola din il-materja jistipula illi: **"...il-kollazzjoni ssir billi jingħadd akkont ta' sehem id-donatarju l-valur tal-ħaġa fiz-zmien tal-ftuh tas-suċċessjoni."** Imma dan l-artikolu ssostitwixxa dak preċedenti bl-artikolu 99 tal-Att XVIII tas-sena 2004 li introduċa diversi emendi għall-Kodiċi Ċivili tagħna, u l-artikolu 116(2) tal-istess Att, li jirrigwarda d-disposizzjonijiet transitorji, jinkludi dan l-artikolu ma' dawk l-artikoli li għandhom **"japplikaw dwar suċċessjonijiet li jseħħu wara li l-istess artikoli jingiebu fis-seħħ."**

Is-suċċessjonijiet mertu ta' din il-kawża ta' diviżjoni żgur li seħħew qabel ma ġew fis-seħħ dawn l-emendi. Infatti Lorenzo Xuereb miet fis-6 ta' Lulju 1987, u martu Carmela Xuereb mietet fid-19 ta' Frar 1999.¹ Fiċ-ċirkostanzi għandha tapplika għalhekk il-liġi kif kienet qabel ma' dan l-artikolu ġie mibdul, u cioè' li **"Għal dawk li huma immobbli, il-kollazzjoni ssir, kif jagħżel id-donatarju, jew billi jġib lura l-ħaġa nfisha, hielsa minn kull piż u ipoteka li jkun għamel fuqha, inkella billi jgħodd akkont ta' sehem l-valur tal-ħaġa fiż-żmien tal-kollazzjoni."**² Il-liġi hija ċara biżżejjed f'dan ir-rigward u għalhekk m'għandu jkun hemm ebda diffikolta' dwar il-perijodu li, f'din il-kawża partikolari, għandu japplika għall-fini ta' din il-kollazzjoni. Id-diviżjoni tal-beni formanti parti mill-assi ereditari tal-konjuġi Xuereb fuq imsemmija qed issir b'hal issa, u kif fissret il-Qorti tal-Appell f'ċirkostanzi simili fejn pero' il-kalkoli riedu jsiru għall-fini tal-komputazzjoni tal-leġittima, il-valur tal-proprijeta': *"... għandha tkun riferita għaž-żmien tal-konverżjoni, cioè' ż-żmien l-iktar qrib possibbli għall-pronunzja ġudizzjali u tenut kont għalhekk ta' xi sopravvenuta svalutazzjoni monetarja."*³ Is-sentenzi citati mill-konvenuta Azzopardi fin-Nota tal-Osservazzjonijiet relattiva tagħha ma jagħmlu xejn għajr jikkonfermaw il-posizzjoni tal-liġi kif kienet qabel ma l-artikolu rilevanti ġie sostitwit fl-2004.

¹ Ara estratti miċ-ċertifikati tal-mewt tagħhom esebiti bhala Dokti. A u B maċ-ċitazzjoni

² Artikolu 931(1) tal-Kap.16 qabel l-emendi tal-2004

³ Mary Zammit vs Antonia Ellul: 28.01.2005

Għaldaqstant tiddeċidi billi tiddikjara li għall-fini tal-kollazzjoni li trid issir tal-proprjeta' donata lill-konvenuta Loreta Azzopardi mill-ġenituri tagħha fl-okkazzjoni taż-żwieġ tagħha, għandu jiġi stabilit il-valur attwali ta' din il-proprjeta', bħala **"l-valur tal-ħaġa fiż-żmien tal-kollazzjoni"**, kif kienet tistipula l-liġi meta seħħew is-suċċessjonijiet li tagħhom qed tintalab id-diviżjoni permezz ta' din il-kawża.

L-ispejjeż ta' din is-sentenza parzjali għandhom ikunu a karigu tal-konvenuta Loreta Azzopardi.

< Sentenza In Parte >

-----TMIEM-----